

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Kiliani Franciæ Orientalis, Qvæ Et Franconia Dicitvr;
Apostoli, Gesta, Varijs cum notationibus historicis,
dogmaticis**

Serarius, Nikolaus

Wirceburgi, 1598

VD16 S 5993

Prologvs Avctoris Vitæ Et Martyrii S. Kiliani.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64132)

I

PROLOGVS AV-
CTORIS VITÆ ET
MARTYRII
S. KILIANI.

Anctorum martyrum certamina quoties ad memoriam redeunt, mentem ardore compunctionis afficiunt. Quo fit, vt fraternæ charitati multum videatur impendere, qui martyrum historias stylo studet memoriæ commendare: & quamuis culpis retardantibus, iter ipse rectitudinis necdum valeat assequi, at tamen in patriam tendentibus veritatis tramitem monstrat: alioqui sanè miserimus futurus, si feliciter nauigantibus portum salutis inuideat, dum patitur ipse damna periculosa nauigationis. Itaque beatissimi martyris Kiliani ac sociorum eius gesta, prout possumus, literarū notis assignare curamus, vt fraterna studia ad amorem boni operis incitemus: & quia phialam fratribus exhibere non possumus, saltē cyathum offerimus.

B

VITA

VITA ET MARTYRIUM SS. KILIANI
 EPISCOPI, COLOMANNI PRESBYTERI ET TOTNATI MARTYRUM, VT IN ANTI-
 QVIS MS. VOLVMINIBVS
 HABETVR.

*Frequens est
 apud Scripto-
 res quosdam,
 vt Scotiam
 pro Hibernia
 dicant.*

*S. Kilianus
 fit monachus.*

Beatus Kilianus è Scotorum genere nobilibus ortus parentibus, diuinæ gratiæ factus est nobilitate clarissimus. Scotia, quæ & Hibernia dicitur, insula est maris Oceani, fœcunda quidem glebis, sed viris sanctissimis clarior: è quibus Columbano gaudet Italia, Gallo datur Alemaniam, Kiliano Francia Teutonice nobilitatur: qui, vt diximus, nobili prosapia editus, & in ipsa pueritia liberalibus studiis traditus, simul cum literarum incrementis diligenter cœpit indagare veritatis viam, & tandem, diuina illum præueniente gratia, spretis humanarum literarum studijs, cunctisque huius mundi illecebris, monasterium petijt, abnegansque semetipsum sibi, tulit crucem suam, & secutus est Christum. In monasterio igitur degens, quantæ obedientiæ, quantæ frugalitatis, quantæ in vigilijs & orationibus instantiæ fuerit, vitæ præsentis terminus declarauit. Quauis enim martyrij palma per gratiam magis, quàm per meritum constet, at tamen bonis operibus adimpletur.

Viden-

Videntes autem fratres monasterij in virtutum profectibus beati viri perseuerantiam, primò eum per Ecclesiasticos gradus ad presbyteratùs officium precibus ascendere, deindè eiusdem monasterij gubernandi curam suscipere coëgerunt. Ille verò sciens perfectionem charitatis sine proximi dilectione constare non posse, apud suos aliquãdiù se detineri passus est, vt fratrum prodesse posset vtilitati, imitatus Apostolum, cupientem anathema fieri à Christo pro fratribus & cognatis suis secundum carnem. Veruntamen cum fama beati viri longè lateque crebresceret, metuens ipse, nè popularis fauor maculam aut labem aliquam sibi adferret, coëpit meditari, quemadmodum posset notos ac propinquos relinquere, & longè remotas petere regiones, vbi obscurus fama & vilis genere haberetur, sicque liberiùs cultui diuino vacaret. Postquam igitur deliberatum illi fuit atque constitutum, discedere è natali solo, accitis socijs, in quorum mentibus idem feruor dilectionis ardebat, cum ijs in vicinam Scotiae Britanniam peruenit: eamque non longa navigatione præteriens, Gallias attigit. Inde profectus est in Germaniæ prouinciam, quæ ab incolis terræ illius orientalis Francia vocitatur, ibique in oppido, quod lingua illorum Vuirzburg dicitur, morari constituit, non veritus incredulæ gentis feritatem, quippe qui animo intrepido coronam martyrij appeteret. Interim tamen à verbo prædicationis abstinuit, donec se Romano Pontifici præsentaret, vt apud Romanam sedem, & integrum Christianæ religionis dogma, & licentiam prædicandi acciperet.

Hibernia siquidem olim Pelagiana scœdata fuerat hæresi, Apostolicaque censura damnata, quæ nisi Ro-

*Fit presbyter
& prefectus
monasterij.*

Rom. 9.

*Venit Herbi-
polim.*

*Nota obser-
uantiam er-
ga Roman.
Pontificem.*

*O. d. inatur
Epif. opus.*

mano iudicio solui non poterat. Itaque vir sanctissimus coram Primate Apostolicæ sedis eiusdemque ministris, ut ipsi semina diuini verbi gentilibus erogare liceret, studio diuini amoris expetiuit. Tunc autem præerat Romanæ Ecclesiæ Conon Pontifex, humanis diuinisque literis pollens, Pontificali officio congruus, in ordinandis Ecclesiasticis rebus discretor idoneus. Is audita fide iam dicti viri charitatis nexibus illigata, Deo quidem gratias egit, illi verò sese charitatis beneuolentia impertiuit, exultans semina diuini eloquii ab insularibus & longè positis doctoribus propagari. Erat, inquam, apud egregium Pontificem non modica exultatio, quòd cerneret paulatim euacuari fraudes antiqui hostis, crescentibus ministris diuinæ operationis. Itaque consensu totius vrbe beatissimum virum in præfulatûs officio constituit, quò & chrisma conficere, & ecclesias dedicare, & sacros ordines conferre irreprehensibiliter valeret. Atque his ita peractis, dimisit eum, monens ut cœpto operi insisteret, à Domino parato sibi præmio æternæ retributionis.

Beatus igitur Kilianus Vrbe egressus, emenso itinere longissimo, cum Colomanno presbytero & Totonano Leuita, ad locum sibi destinatum peruenit. Veniens autem ad prædictum oppidum orientalis Franciæ Vuirtzburg, non eum, quem prius, in ea prouincia Ducem inuenit, sed alium, Gosbertum nomine. Cœpit ergò venerabilis vir paulatim diuini verbi pabula incredulis populis ministrare. Tantam enim gratiam Dominus ei contulerat, ut breui tempore & gentis idioma perdisceret, & eis ipsorum lingua veritatis semina iactaret. Mirabantur autem omnes non solum doctrinæ nouitatem, sed magnam quoque eloquentiæ

vini

vim & copiam. Porrò sermonis facundiam, virtutis efficacia comitabatur. Impletum est in illo, quod veritas Apostolis promisit: Ego, inquit, dabo vobis os & sapientiam. & item: Opera, quæ ego facio, & vos facietis.

*Luc. 21.
Iohan. 14.*

Sed cùm iam diuini eloquij semina succrescerent, & in plebe sensim minuerentur errores gentilitatis, vsq; ad principes populi, sancti viri fama perlata est, adeò vt ipsum quoq; Ducem prouinciæ non lateret: qui sanctum virum sibi præsentari iussit, experiri cupiens, quænam esset hæc doctrina, quam prædicaret, hæc tènus ipsi incognita. Erat verò is Princeps magno ingenio præditus, licet gentilitatis erroribus fœdatus. Vt autem ad eum peruenit vir beatus, constanter veræ dogma religionis ei cœpit proponere, docens vnum Deum esse in personarum trinitate, visibilium & inuisibilium creatorem & authorem, per quem rationalis creatura, inuidi hostis fraude decepta, sit misericorditer reparata. Princeps verò admirans tantam viri constantiam, & sermonum insuperabilem veritatem, quia, vt diximus, naturali pollebat ingenio, veris se sententijs superatum videns, ad tempus eius distulit auditionem, volens crebra apud se tractare inquisitione, vtrum eius, quem Kilianus prædicabat, vel Dianæ potiùs cultus præferendus esset. Diana namq; apud illum in summa veneratione habebatur. Interim egregius vir iugi instantia connitebatur Domino lucrari animas, quas diabolus perdere volebat. Ita lucerna super candelabrum posita, omnibus resplendebat: & ciuitas in monte constituta, ab omnibus videbatur. Porrò Dux cernens egregij viri perseuerantiam, secreto venit ad eum, cupiens doctrina eius institui, vt

Matth. 5.

*Dux Franco-
nia credit &
baptizatur
cum multis
alijs.*

cognito veritatis tramite, declinare posset anfractus erroris. Sic igitur à beatissimo viro catholicæ fidei documentis diligenter instructus, proximo Dominicæ resurrectionis die cum multis alijs dato nomine, aqua lotus baptismatis, absolutionem pristini promeruit erroris: atque ita factum est, vt tota penè Orientalis Franciæ prouincia, relicto dæmonum cultu, diuinæ religioni operam daret.

O beatissimum virum Apostolicæ dignitati comparandum. Ad iudicium nanque Domino veniente, Petrus Iudæam, Andreas Achaiam, cæteriq; secum diuersa regna trahent: inter quos beatus Kilianus Tentonicam Franciam ducet. Quanta erit tunc exultatio patris & prolis in patria, quandò omnibus mundi superatis periculis, nec memoria vlla erit tribulationis? Sed iam tempus est, vt ad beati viri sociorumque eius martyrium, succinctè referendum, veniamus, ita tamen, vt moderata breuitas & studioso lectori satisficiat, & desidiosio nō pariat fastidium. Dux Gosbertus assidua adhortatione beatissimi præsulis ad meliora in dies proficiebat: sed coniugem habebat pro ritu gentilitatis, quæ quondam fratri ipsius matrimonij iure fuerat copulata. Hæc * Geila dicebatur. Eas nuptias præclarus vir idcirco noluit in ipsis fidei initijs prohibere, ne Dux ea re absterritus, susceptæ fidei pœnitentia duceretur. Sic & Apostolus in fide necdum perfectis dicebat: Tanquàm paruulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam. perfectorum enim est solidus cibus. Distulit ergò egregius martyr in aliud tempus, quod grauius nouerat: simulque diuino reuelante spiritu, sciens huius rei occasione sibi & socijs suis conflare martyrium, vt multis interea pro-

** Alij Gislā,
Alij Geila.
nam vocant.*

*1 Co. 3.
Hebr. 5.*

desset

deffet, non ilicò tale voluit damnare coniugium, licet cuperet dissolui & esse cum Christo, Apostolum in hoc quoque imitatus, qui in sporta per murum à fratribus dimissus est, non quòd mortem timeret, sed vt multis ante mortem prodesset. Verum enim uerò cùm die quodam venerabilis præsul Ducem familiariter alloqueretur, dixisse fertur inter cætera: Fili mi, quem per Euangelium Christo genui, gaudeo valdè profectu fidei tuæ: sed multum mouet me, quòd illicitis nuptijs teneris implicatus, nec mediocriter formido, ne à recto itinere tali coniugio retarderis. Legitur enim in sapientissimo Salomone: Qui in vno offendit, multa bona perdit: Iacobo Apostolo illi subscribente, dū ait: Qui totam legem seruauerit, offendit autem in vno, factus est omnium reus. Porrò in baptisate innouatur homo, idq; non ex quadam suū parte, sed totus. Vt autem totus innouari possit, nihil pristini erroris retinere debet.

Audiens hæc Princeps, primùm hæsit stupore: deindè alta suspiria trahens, (valdè enim diligebat eam, quam habebat vxorem) demùm tale fertur dedisse responsum: Audiui pater, te docente, mōnere Dominum Iesum, nihil ipsius amore vt antepōnamus, non patrem, non matrem, non filios, non vxorem. Et idcirco quāuis vnicè diligam iunctam mihi vxorem, at illi tamen diuinum præpono amorem. Sed nunc mihi ocium non suppetit inquirendi, vti eam possim à me dimittere. festino enim contra hostes nostræ publicæ rei. Cùm autem reuersus fuero, inuēta opportunitate dimittendi, separabor ab illa. Hæc verò cum ad aures Geilæ peruenissent, (Quis enim fallere posset amantem?) graui incanduit ira, perindè vt catulis ra-

Act. 9.

Eccles. 9.
Iac. 2.

Luc. 14.

Geila Ducis
coniunx me-
ditatur cede
S. Kiliano.

ptis

ptis leana, diuq; secum bacchata, ex eo coepit quære
 oportunitatem sanctos illos viros extinguendi. Ne-
 que enim absente marito, tanto cessaret cardine re-
 rum. Felix Kiliane, qui Eliæ & Iohanni dignus es com-
 parari. Elias Iezabelis insidias pertulit, Herodiadis
 fraude Iohannes martyrium accepit: tu Geilæ æmu-
 latione trucidaris. tamen vna omnibus causa est la-
 boris, testificatio veritatis. Elias non nuptias prohibu-
 it, sed mulieris improbitatem damnauit: at ideò eua-
 sit, quòd eum abscondit Dominus. Iohannes & Kilia-
 nus quia nuptias illicitas reprehenderunt, fœminea
 virulentia mortem perpessi sunt. Nulla enim bestia-
 rum feritas in hoc mundo æquiparari potest mulieri
 malæ. In huius rei exemplum proferri possunt duo præ
 omnibus alijs viri incomparabiles: Samson inuicti
 roboris dux Israëliticæ plebis, & Salomon inexhausta
 sapientia laudabilis: quorum vterque fœmineis frau-
 dibus euersus est: hic idola colendo, ille, vndè posset
 priuari sua fortitudine, aperiendo. Nulla igitur bellua
 comparari potest malæ mulieri.

*Iudic. 16.
 3. Reg. 11.*

Sed ad id, vndè digressi sumus, reuertamur Nefan-
 da mulier, de qua nobis est sermo, callida meditatio-
 ne perquirebat, quemadmodum sine populari strepi-
 tu & vulgi cognitione sanctos viros posset tollere è
 medio. Armabatur enim iræ impatientia & libidinis
 furore: & quia diabolus iniqua cupientibus fomenta
 malitiæ subministrat, inuenti sunt duo administri
 crudelitatis eius, qui promitterēt se satisfacturos Gei-
 læ desiderijs, si munera darentur pro tanti perpetra-
 tione sceleris. Ità factum est, vt accepto nefandi ope-
 ris præmio, voto responderint fœminæ crudelitatis.
 Solebat beatissimus martyr Kilianus post paruum

dormi.

dormitionem necessitatis, vigilare ad studium propensæ orationis. Quadam verò nocte cùm leues carperet somnos, ità vt nec dormiret integrè, nec vigilaret apertè, apparuit ei vir habitu formaque pulcherrimus, qui diceret: Amice Kiliane, surge: nolo te diutiùs laborare: duntaxat certamine tangèris, & sic victor iugiter mecum eris. His dictis, abscessit. Euigilans autem egregius vir, intelligens diuinam eam esse visitationem, conuocatis fratribus, inquit: Fratres, vigilemus: citò aderit Dominus, & pulsabit ianuam. cauendum nobis est, nè nos somno torpentes inueniat. Ad damus oleum lampadibus, dum tempus est, ne si forte defecerit, tunc incipiamus quærere, quando non poterimus inuenire. Illis itaque circa medium noctis orationi vacantibus, carnifices strictis gladijs locum, in quo orabant, penetrârunt. Quos cùm sacer vir intuitus esset, ait: Amici, ad quid venistis? Vos implebitis præceptum: nos cursum consummabimus. His dictis, interfecti sunt, ibique terræ mandati, ne quis rem gestam scire posset. Vestimenta quoque, cum quibus diuina peragebant officia, sacriq; libri, cum illis defossa sunt, ne quod indicium necis eorum extaret: sed clam discessisse putarentur causa solitæ perigrinationis.

Erat tamen nobilis quædam matrona, Burgunda nomine, quæ à principio prædicationis eorum sanctis viris adhæserat, habens cellulam iuxta oratorium sanctorum, quò faciliùs diuinis laudibus interesse valeret. Hæc intenta vigilijs, quæ facta fuerant, diligenti studio inuestigauit, recedentibusq; carnificibus, lintolo mundo fustum sanctorum sanguinem collegit, ac terræ diligenter infodit, vigilijs & orationibus iugiter vacans, vbi sanctorum corpora obruta nouerat, exco-

Visio S. Kiliani.

Matth. 25.

Ceditur S. Kilianuseum sociis.

lebatque locum veneratione, qua poterat, sed occultè, nè sicut postea factum est, Geila iussu remouerentur. Ea enim sceleratissima mulier stratis planis stabulum equorum in loco, vbi sancti martyres humati fuerant, fieri iussit, nè quo indicio sacra corpora proderentur. Ferunt autem ab ijs, qui tunc fuere, posteris relatum, iumenta eo in stabulo manentia super sepulcra martyrum, nec stercus, nec vrinam reddidisse, honorem martyribus exhibentia: vt quod de capite propheta vaticinatus est, id in eius quoq; membris cerneretur. Cognouit, inquit Esaias, bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Israël autem me non cognouit. Tali ergò modo sanctorum corpora hominibus propemodùm ignota mansissent, nisi Burgunda, quam diximus, in extremo vitæ posita, quibusdam fidelibus, vbi condita essent, reuelasset.

Esai. 1.

Contigit autem, vt dux à bello reuerteretur ad locum, in quo sanctos viros reliquerat: cum eos non inueniret, studiosè perquisiuit, quando & qua causa recessissent, quòve profecti essent. Tum vxor eius, veneno malignitatis deprauata, modò rubore perfusa, modò pallore affecta, aliàs confidentia animata, multos anfractus suæ nequitix & fraudi prætexebat, dicens non se eos custodiendos suscepisse, neque ijs custodes adhibuisse: pro sua voluntate illos & venisse & recessisse, vt peregrinationis suæ institutum persequerentur. Sed quem foemineæ voces non emolliunt? quem à statu rectitudinis non retrahunt? Credulus itaque verbis suæ coniugis princeps, non nihil à cæpta inquisitione remisit. Sed iuxta Dominicam vocem, Nihil opertum, quod non reueletur, & occultum, quod non sciatur. Cùm ea, quæ facta fuerant, paulatim

Matth. 10.

ob.

obliuioni darentur, vnus eorum, qui sanctos viros gladio peremerat, subito à dæmone arreptus, ingenti voce clamare cœpit: Kiliane, acriter me persequeris. Igne enim consumor: quod feci, celare non possum. Video imminere mihi gladium, tuo sanguine respersum. Talia diu vociferans, & proprijs se dentibus lanians, à præsentis migravit ad pœnas æternas. De talibus quippe scriptum est: Duplici contritione contere eos Domine. Alter verò cædis sanctorum conscius, in rabiem versus, gladio se petijt, effusisque visceribus, per tormenta præsentis temporis ad æterna peruénit. Quisnam Geila tibi cernenti talia sensus tunc erat infelix? cruciatibus aucta furebas. Non multò post & ipsa bellua, de qua loquimur, à dæmonibus arrepta, quanta poterat voce clamabat: Iustè torqueor, quæ sanctis viris tortores adhibui. Rectè crucior, quæ cruciatus illis parauit. Acriter instas Kiliane, ignem accendis Colomanne, fomenta ministras Totnane. Sufficiat vobis vicisse: nimis vestras vlciscimini iniurias. A calice Kiliane diceris: sed valde amara mihi pocula infundis. His dictis, miserabiliter vexabatur, ita vt à multis teneri vix posset. Tandem cum magno cruciatu ad cruciatus diabolo paratos migravit. Cernimus impletum, quod Veritas in Euangelio dicit: Dominus non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Amen dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum.

His ità gestis, aiunt Gosbertum à suis seruis interceptum, filiumque eius principatu deiectum, co-

*Percussor
martyrum
se se prodit,
arreptus à
dæmone.*

Ierem. 17.

*Geilam occu-
pat demon
& secum
ducit in tar-
tara.*

Luc. 18.

*Gosbertus
Dux à seruis
proprijs in-
terimitur.*

gnatos affinesque eorum à contribulibus tanta per-
pessos, vt vix aliqua eis Reipublicæ dignitas ea in
prouincia relicta sit. Quæ autem horum caussa fue-
rit, vtrùm quòd fidem rectam colerent, ab ijs, qui ab
ea deuiãrant, talia passi sint : an quòd post cædem
sanctorum martyrum à veritatis tramite re-
cesserint, vindictam hanc diuinitus illatam
pertulerint, viderit ille, quem nul-
lum latet secretum, modò nos nihil
eiusmodi afferamus, quod
incompertum ha-
bemus.

